

Utdrag av statsminister Odvar Nordlis foredrag på årsmøtet i Vest-Agder Arbeiderparti, Kristiansand S. 24. mars 1979.

Etter at Regjeringen har lagt fram en redegjørelse for Stortinget om behandlingen av statens støtte og medvirkning ved Tandbergs Radiofabrikk, har opposisjonen varslet et større politisk angrep. Det ser ut til at vårens store politiske slag vil dreie seg om Regjeringens håndtering av Tandberg-saken.

Det er viktig

å bevare helheten i bildet. Håndteringen av Tandberg-

- 2 -

saken på de forskjellige tidspunkt kan bare vurderes objektivt når vi ser hele Tandberg-saken i sammenheng. Videre kan hele Tandberg-saken igjen bare vurderes objektivt når vi ser den i sammenheng med Regjeringens industripolitikk og motkonjunkturpolitikk i de siste årene.

Derfor vil jeg gjerne nytte dette høve til å trekke opp hovedlinjene i disse viktige deler av vår politikk.

I første del av 1970-årene brøt den økonomiske krise inn over de vestlige industriland. Norge var lenge uberørt av krisen. Men i 1975 møtte også vi den.

I deler av eksportindustrien sto man overfor avsetningsproblemer. Permisjoner og oppsigelser truet mange tusen industriarbeidsplasser.

Den alminnelige vurdering, internasjonalt og i Norge - blant fagfolk av alle politiske avskygginger - gikk ut på at

tilbakeslaget ville være kortvarig, og at man etter et år eller to på ny ville være tilbake i en oppgangstid som ville sikre avsetting og sysselsetting.

I Norge valgte derfor Regjeringen å slå inn på den linje å gi en håndsrekning til bedrifter som kom i vansker, for midlertidig å hjelpe dem gjennom den forbigående avsetnings- og sysselsettingskrise.

Gjennom denne politikken har det i alt vært satt inn vel tusen millioner kroner til omlag 1.000 bedrifter. Det dreier seg om bedrifter med en samlet sysselsetting på 60 - 65 tusen personer.

Denne dristige og energiske støttepolitikken ble gjennomført med full tilslutning fra de øvrige partier i Stortinget.

Denne støttepolitikken bidro mye til at sysselsettingen i Norge ikke viste noen svikt i årene 1975 og 1976.

Men da vi kom ut på sommeren 1977 kom det nye, dystre signaler fra den internasjonale økonomien. Det viste seg at den alminnelige forutsetningen om en snarlig tilbakevending til økonomisk framgang ikke holdt stikk. Vi måtte forberede oss på flere år framover med ingen eller liten framgang i økonomien.

Ut fra disse dystre signaler var det ikke mulig lenger å opprettholde den støttepolitikken man hadde slått inn på i samme omfang. Derfor har vi i de siste par årene måttet tilpasse den økonomiske politikken.

Men vi kan likevel slå fast at den støttepolitikken vi gjennomførte i disse årene ga meget gode resultater. De aller fleste bedrifter som fikk lån eller støtte fra staten har siden

kommet seg på beina og greier seg nå ved egen hjelp.

Sammen med den offentlige støtte har det vært gitt lån fra private banker. Men private banker må følge visse strenge sikkerhetsbestemmelser i sin lånyting. Jeg vil ikke her ta opp spørsmålet om de går for langt i retning av å være påholdende.

Men jeg bare konstaterer at det er nå en gang slik. De private banker dekker ikke den funksjon det er å gi finansielle ytelser som er for risikopreget etter vanlige bankregler.

Derfor kan man si at hele det store beløpet på vel tusen millioner kroner fra statens side var en betydelig risiko ut fra en bankmessig vurdering. Muligheten for tap var stor. Men resultatene viser at bedriftenes overlevelses-

evne var mye bedre enn vi kanskje kunne ha fryktet. De registrerte tap utgjør ikke mer enn 140 millioner kroner. Men det er ikke riktig å si at dette er "tap" i den forstand at det er bortkastede midler. For disse 140 millioner kroner har vi fått utført arbeid, vi har holdt virksomheter i gang og vi har kunnet gi industriarbeiderne den tilfredshet det er å stå i en jobb og motta sin lønn, i stedet for å gå ledige på trygd.

Tandberg Radiofabrikk er den største enkeltsaken i denne støttepolitikken. Tandberg Radiofabrikk hadde gjennom et antall år arbeidet tyngre og tyngre med dårlig planlegging og ledelse. Lønnsomheten var blitt

dårligere og dårligere, egenkapitalen var skrumpet inn. Da også omsetningen sviktet, kom denne store private bedriften tidlig i 1977 til staten med behov for en meget omfattende finansiell støtte.

Regjeringen kunne vendt bedriften ryggen og latt den avvikle allerede i 1977. Men her sto vi overfor en bedrift som i alles vurdering var av usedvanlig høy verdi. Det var en nasjonal foregangsbedrift som vi var stolte over. Ekspertene mente at den var av stor betydning som en hjørnesteinsbedrift i vår elektroniske industri. Der- til kom at det dreide seg om et stort antall arbeidsplasser som det var verd å gjøre en innsats for å prøve å redde.

Alle disse faktorer førte til at Regjeringen la fram for Stortinget et forslag om en total refinansiering av

Tandberg Radiofabrikk omkring årsskiftet 1977/78. I Stor- tinget fant vi den samme vurdering og den samme forståelse for Tandberg Radiofabrikk som Regjeringen og alle fagfolk i industrikretser hadde gitt uttrykk for.

På grunn av den tid/^{det tok med}Stortingets behandling av den store bevilgningen som med lån og garantier og kapitalteg- ninger alt i alt beløp seg til 240 millioner kroner, kunne styret i det reorganiserte Tandberg først ta fatt ved månedskiftet mars/april i fjor.

I Tandbergs bransje er det høstmånedene som represen- terer tyngden av årets salg. Derfor var det først mulig å slå fast om man greide å holde salgsbudsjettet da man kom ut i månedsskiftet oktober/november i fjor.

Da styret fant ut at utviklingen gikk betydelig dårli- gere enn forutsatt ved Stortingets behandling, slô det alarm.

Industridepartementet og Regjeringen handlet raskt. Det viste seg snart at det ikke var realistisk grunnlag for å fortsette virksomheten i alle Tandbergs avdelinger. Derfor ble selskapet slått konkurs i desember.

Men fortsatt var det blant eksperter og blant bedriftens ansatte en sterk tro på levedyktighet, i hvert fall for en del av selskapets produkter. Etter inngående konsulentstudier fikk Regjeringen et klart råd om å bidra til å opprettholde produksjonen av deler av Tandberg.

Igjen viste Stortinget den samme vurdering og samme forståelse som Regjeringen, og den nye bevilgning på 80 mill. kroner ble gitt enstemmig. Det ble også under Regjeringens og Stortingets behandling understreket at det fortsatt er en betydelig usikkerhet knyttet til bedriftens framtid. Tandberg var som nevnt den største bedriften som har fått støtte av

staten i de senere år. Ikke ved noen annen bedrift har det vært satt inn så store beløp. Tandberg-saken er også spesiell ved at her gikk utviklingen dårligere enn man hadde vurdert.

Men vi må stadig holde fast ved at hele industristøtteordningen måtte være en risikabel ordning for Regjering og Storting å gi seg inn på. Men det var risikoen verd. Det dreide seg om i alt 65 tusen arbeidsplasser, som vi i det alt vesentlige har reddet gjennom disse tiltakene.

Dette har lett for å bli borte når opposisjonen snakker om Regjeringens industripolitikk. Men det er på denne bakgrunnen vi må vurdere også tilfellet med Tandberg Radiofabrikk. Problemene ^{her} oppsto ikke p.g.a. statens engasjement, men på tross av dette.